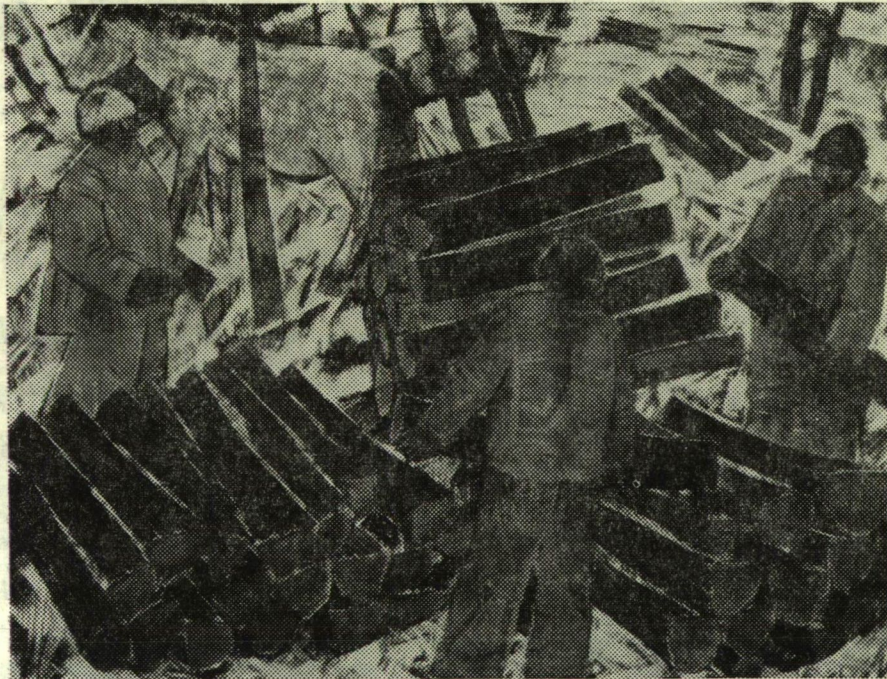

diái, egyáltalán a kényszerű választások egyre szűkebbre vonják ezt a lehetőséget. Ezért mondja Éva Káinnak, hogy nem ő mesélt az Édenről, hanem a fiatal Éva, a valamikori, de azóta a kristályfák összetöredeztek benne. Éva vallomása a mítoszi Édenéről csak az aranyport söpri le: Káin nem akarja, hogy áltassa őt Éva, de azt sem fogadja el, hogy nincs Éden, hiszen ő látta. Amikor megfogalmazza tárgyyszerűen a maga Éden-képét, egyértelművé válik, hogy Káin számára az Éden nem más, mint az emberhez méltó élet, melyben nincs alázkodás, képmutatás, „alázatból és rettegésből font repkénykoszorú az égre fölhajtva”, nincs félelemből épített erőmagasztalás, nincs az „asszonyi hitegetések boszorkánykosara”, füstáldozat... Az Édent Káin a valóságos élet megjavított, tehát lehetséges, emberhez méltóbb képeiből állítja össze. Az Éden úgy él Káinban, mint Ábelben az Isten, de mekkora különbség van a kettő között: az egyik fölemeli az embert, mert saját nagyobb lehetőségeinek a foglalata, a másik csupán félelmének tárgya, alázatba, féreglétre kényszeríti az embert. Az ábeli magatartás lényegében két alternatívát kínál: vagy kipusztítja az emberiséget vagy „csak” emberhez méltó emberré, emberiséggé lenni nem engedi. Arabellát vagy föláldozza, vagy alátra és félelemre akarja kényszeríteni. Végso soron az előbbit választja a drámában, ezért kell őt megölnie Káinnak: „Mert ha porból lettünk is: emberként meg nem maradhatunk az alázat porában.”

NÉMETH JÓZSEF: FATELEP